

Інформаційно-довідкові та оперативно-пошукові колекції об'єктів вибухотехнічної експертизи та їх роль у розкритті злочинів

Євген Корнецький

завідувач сектору, Чернівецький НДЕКЦ МВС України, м. Чернівці, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4501-5041>, e-mail: 200480@ukr.net

Розглянуто ефективність використання інформаційно-довідкових та оперативно-пошукових колекцій об'єктів вибухотехнічної експертизи судовими експертами, значення їх у розкритті злочинів. Аналіз торкається питання попереднього дослідження слідової інформації на місці злочину та росту результативності дій під час застосування комп'ютерних баз даних.

Ключові слова: інформаційно-довідкові колекції; вибухотехнічна експертиза; вибухові пристрої; вибухонебезпечна речовина; злочин.

Information and Reference Collections as well as Operational Search Collections of Explosive Engineering Examination Objects and their Role in Solving Crimes

Yevhen Kornetskyi

The paper addresses efficiency of using information and reference as well as operational search collections of explosives engineering examination objects by forensic experts, their importance in disclosing crimes. The analysis covers the issue of preliminary research of trace information at the crime scene and increase in the effectiveness of actions during the use of computer databases.

Keywords: information and reference collections; explosive engineering examination; explosive devices; explosive substance; crime.

У зв'язку з військовими подіями в Україні та невідомим зростанням кількості злочинів, пов'язаних із використанням вибухонебезпечних пристроїв, значну роль відіграє створена 1995 року «Вибухотехнічна служба». У її лабораторіях одразу було організовано інформаційно-довідкову колекцію вибухових пристроїв. Ця колекція застосовується для встановлення групової приналежності вилучених об'єктів — вибухонебезпечних речовин і пристроїв — під час вивчення їхніх конструктивних особливостей із метою демонстрації, а також як зразки під час проведення хімічної частини дослідження об'єктів.

Колекція структурована та систематизована. Вона містить такі категорії зразків:

- навчальні ручні гранати (навчально-імітаційні та муляжі);
- саморобні ручні гранати (муляжі);

- протитанкові, протипіхотні міни й макети мінних-пасток;
- артилерійські постріли (макети);
- снаряди, запали (макети й муляжі);
- мінні детонатори (макети) й наколювальні механізми, корпуси детонаторів артпострілів;
- сигнальні патрони (макети);
- вибухові пакети та димові шашки (макети);
- частини радіокерованих саморобних вибухових пристроїв;
- радіопередавачі до саморобних вибухових пристроїв;
- часові механізми, корпуси саморобних вибухових пристроїв тощо.

Вибухотехнічні обліки функціують на центральному та обласному рівні та містять оперативно-пошукову та інформаційно-

довідкову колекції [1] із застосуванням комп'ютерної бази даних «Вибухівка». Ці напрями між собою тісно пов'язані.

Оперативно-пошукова колекція призначена для отримання інформації про особу, причетну до вчинення злочину та містить дані: ідентифікації особи; знаряддя злочину (вибуховий пристрій, обладнання тощо, які використовувались під час підготовки до вчинення злочину); установлення родової (групової) належності вибухових речовин; інших фактичних даних, які свідчать про вчинення злочину певною особою.

Оперативно-пошукова колекція формується із:

- саморобних і промислових вибухових пристроїв і залишків їх, у яких заряд вибухової речовини і засобів підризу замінювався інертними, не здатними до вибуху речовинами, вилученими під час розслідування;
- саморобних вибухових пристроїв, реконструйованих під час проведення експертизи;
- картотеки обліку вибухових пристроїв і зарядів вибухових речовин і піротехнічних засобів.

У підрозділах вибухотехнічної служби МВС України ведуть базу даних «Вибухівка», у якій містяться дані про всі вибухи, які сталися на території України. База даних є частиною центрального й регіонального вибухотехнічного обліку МВС України.

В Україні також запроваджено унікальну систему маркування підризних засобів «Маркер» [2]. Створена довідкова база даних з іменних маркерів у кількості 2800 одиниць, які є в усіх підризників народного господарства країни. Цими маркерами позначають ті засоби підризу, які використовуються в роботі. Це дає змогу визначати належність знайдених або вилучених на місці підризу промаркованих виробів, що сприяло зниженню кількості крадіжок засобів підризу.

Ще одним із небагатьох напрямів, за яким відбувається стабільне комплектування довідкових обліків, є інформаційне забезпечен-

ня вибухотехнічної експертизи шляхом взаємодії з підрозділами дозвільної системи МВС України із урахуванням наказу МВС України від 16.07.2004 р. №806, яким передбачено обов'язкове направлення в ДНДЕКЦ всіх виготовлених виробництвом нових зразків вибухових речовин, зарядів, вибухових засобів із відповідними сертифікатами якості.

Також створюються та постійно поповнюються у лабораторіях ДНДЕКЦ із дослідження матеріалів і речовин довідкові колекції вибухових речовин і порохів. До того ж експерти під час проведення досліджень використовують як об'єкти натуральних колекцій, так і каталоги довідкової літератури. Наприклад, у дослідженні пороху досліджуваний об'єкт порівнюють із фото пороху з атласу в інфра-червоному спектрі. На цій основі роблять попередні висновки про видову належність пороху, а кінцевий висновок роблять після контрольного порівняльного дослідження зі зразками з довідкової натурної колекції пороху.

Поряд із традиційним колекціонуванням вибухових речовин та пристроїв у вибухотехнічних підрозділах створюють й інші види криміналістичних обліків. Наприклад, фото- та відеотеки пошкоджень, які трапляються за різних видів вибухів, отриманих як із місць події, так і під час проведення експериментальних підризів. Усе це дає змогу значно підвищити інформативність вибухотехнічної експертизи, забезпечити більш цілеспрямовану роботу з розкриття злочинів, пов'язаних із використанням вибухових пристроїв.

Перелік джерел посилання

1. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС : затв. наказом МВС України від 10.09.2009 р. N 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09#Text>. (дата звернення 11.02.2021).
2. Волкова А. Э., Разумов Э. А. Информационно-справочные криминалистические учеты : теория, организация, использование. Сумы, 2013. 344 с.